Turkish Studies *Educational Sciences*

Volume 14 Issue 4, 2019, p. 1717-1741

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22955

ISSN: 2667-5609

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info / Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 01.05.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.08.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (24.07.2019)-Referee 2 (26.07.2019)

This article was checked by iThenticate.

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN İNCELENMESİ*

*Merve ŞEPİTCİ SARIBAŞ** - Gülümser GÜLTEKİN AKDUMAN****

ÖZ

Araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocukların öz düzenleme becerilerini belirlemek ve öz düzenleme becerileri ile bazı demografik özellikler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma resmi ilköğretim anasınıfları ile resmi bağımsız anaokullarına devam eden, Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan 350 çocuk ile yürütülmüştür. Örneklemin uygulama işlemi; resmi ilköğretim okullarının anasınıfları ve bağımsız anaokulları tamamında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemine uygun olarak yapılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; Çocuklar için Genel Bilgi Formu ve Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 24 paket programında yapılmıştır. Araştırma sonucunda öz düzenleme becerilerinin çocuğun yaşına, cinsiyetine, devam ettiği okul öncesi kurumunun türüne, aile tipine, anne yaşına, anne öğrenim durumuna, anne mesleğine, babanın yaşına, babanın öğrenim durumuna ve babanın mesleğine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür ($p < 0,05$). Ayrıca araştırma sonucunda çocuğun kendisi dâhil kardeş sayısı, doğum sırası, bulunduğu okul öncesi kurumundaki yılı, cinsiyeti, aile durumu, geçirdiği önemli bir kaza, ameliyat veya hastalık olup olmama durumu, son altı aydır sürekli olarak kullandığı bir cihaz veya alet olup olmama durumu, sürekli kullanması gereken ilaçlar olup olma durumu ve çocukta tanısı konulmuş bir gelişimsel sorun olup olmama durumu ile öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > 0,05$).

* Bu makale ilk yazarın "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerinin Okul Uyumu İle İlişkisinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

** Öğrenci, Gazi Üniversitesi, E-posta: m.sptc@hotmail.com

*** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, E-posta: gulumser@gazi.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, öz düzenleme, öz düzenleme becerileri.

INVESTIGATION OF SELF-REGULATION SKILLS OF 5-6 AGE CHILDREN

ABSTRACT

The aim of the research is to determine the curriculum vitae skills of 5-6 year old students attending preschool education institutions and to reveal the characteristics of their curriculum vitae and some demographic characteristics. The research is working with 350 children found in Yenimahalle district of Ankara province, attending official independent kindergartens and official independent kindergartens. Application process of sample; all kindergartens and independent kindergartens of official primary schools are said to be in accordance with the quota sampling method which is not possible in all sampling methods. As data collection tools; General Information Form for Children and Child Behavior Scale Used. Data were analyzed by SPSS 24 package program. Agate expresses a significant story according to mother's age, mother's education there, mother's profession, father's age, father's education and statistics according to father's profession. In addition, conducting research, preserving biodiversity, number of fraternity, birth order, year in preschool institutions, family status, whether there was an accident, surgery or illness recently, whether a son or device has been used continuously for six months It is concluded that there is a significant relationship between self-regulation and whether there is a developmental problem diagnosed in the child and whether it is the medication that should be used continuously or not ($p > 0.05$).

STRUCTURED ABSTRACT

Pre-school education; including the childhood years from birth to the beginning of elementary school; providing stimulating and environmental possibilities that are appropriate to the cognitive characteristics and developmental levels of these children; It is an educational process that directs all their developments in the best way according to the cultural values and characteristics of the society (Oğuzkan and Oral, 1997: 3). The values, behaviors and actions that children receive and which are given to children in this period constitute the basis of some positive or negative experiences that they will experience in their future lives.

A successful transition to kindergarten is critical for young children. This transition requires adaptation to a formal school setting that requires self-control and self-regulation rather than the relatively unstructured activities of pre-school (Ponitz, McClelland, Matthews and Morrison, 2009: 605). Self-regulation is the control of emotions and thoughts, intrinsic impulses or reactions. For this reason, it has a critical importance in the formation of personality and behavior regulation (Ann Bell and Deater Deckard, 2007: 409). It also represents the skills and

actions necessary to succeed in self-regulation, social communication and learning. Creating appropriate environments and opportunities for children to implement these skills is critical for the development of children (McClelland and Cameron, 2012: 140).

In the preschool period, children will be able to gain some attitudes, behaviors and actions, and the child will know what they can do and act in this direction, and will enable him to spend his pre-school period or even his whole life in an easier and trouble-free way. One of the most important of these skills is the awareness of the children themselves, the ability to control themselves, that is to gain self-regulation skills. The behavior of children and their inability to control themselves may cause some emotional and behavioral disorders. Adaptation and behavior problems can be seen in children who do not develop self-regulation skills such as anger control and impulsive behaviors (Ergin, 2014: 286). In addition, the effect of self-regulation skills on children's academic ability to acquire different skills in preschool period is seen. The child carries out a number of events and actions required by self-regulation such as goal setting, strategy setting and implementation of these strategies, evaluating the results of their own practices, self-observation in order to gain many skills including academic skill (Zimmerman, 2008: 166-167). In addition, self-regulation regulates the motivation to achieve the goals. Motivation shows how much children value their goals and desires and how much they want to achieve their goals. The self-regulation includes not only the advancement in accordance with our desires and goals, but also the monitoring and regulation of motivation (Sansone and Thoman, 2005: 175).

Self-regulation can be defined as any strategy that a person can use to realize himself / herself. In other words, self regulation is the task of determining its own goals and motivating itself in this process according to its own methods. It is also clear that teaching self-regulation is not only in school but in life. Children play an important role in self-healing not only in school terms but in all lifelong learning (Çiltaş, 2011: 1). As a matter of fact, it is possible to mention the individual benefits of self-regulation skills and social benefits. Self-regulating skills, which affect the person individually or socially, enable the individuals to regulate, develop and control their emotional states, social relations, mental actions. The strength or weakness of self-healing ability can be related to the success or failure of the child in the present and future life (Ertürk, 2013: 37).

Aydın and Atalay (2015: iii) considered self-regulation as the ability to dominate the actions that children will realize in line with their goals in their learning process.

Moilanen (2007: 835) describes self-regulation, "Self-regulation is the ability to flexibly activate, monitor, inhibit, persistence and / or adapt one's behavior, attention, feelings, and cognitive strategies." to give direction, to make an attempt to achieve personal goals related to "defined.

Considering the different sources in the literature, the concept of self-regulation is generally considered as the regulation of emotions, behaviors and thoughts according to the environment, event and environment.

The concept of self-regulation is a complex concept that involves many psychological processes associated with the socialization of the individual. It is seen that the concept of self-regulation is defined by arranging the behaviors according to a certain situation and focusing on the orientation of feelings or thoughts in harmony with the current situation. In addition, cognitive adaptation was considered not only behavior but also behavior. It is seen that human beings need to be accepted in people and social. The harmony of the people who were accepted by the people around it was easier (Özden Çelik, 2013: 10-11).

The interaction between child and family allows children to experience a cultural group experience for the first time. Behaviors specific to different cultures affect the child's self-regulation skills. Interaction between child and family can move children towards cultural behavior patterns and ideas that direct these patterns (Feldman, Masalha and Alony, 2006: 621). There may be differences in self-regulation skills of children according to changing environment and facilities. Self-regulation skills constitute a critical aspect of early childhood. It is possible to talk about a number of demographic characteristics that affect self-regulation skills and cause differences between children and children. Personality development, physiology, neurobiology, genes, parent and father contributions, environment and experiences constitute the components that affect self-regulation skills (Ann Bell and Deater Deckard, 2007: 409).

Achievement of self-regulation skills is essential for a positive development in important issues such as success, self-esteem, and interpersonal relationships (Molden and Dweck, 2006: 192). Determining self-regulation skills in preschool period and determining how some demographic characteristics affect these skills will benefit the child to improve the quality of current and future living standards. Therefore, the main problem of this research; The aim of this study was to determine the self-regulation skills of 5-6 year-old children attending pre-school education institutions and to examine how some demographic characteristics affect these skills.

Purpose of the Research

In this study; the demographic characteristics of the preschool children are examined according to some demographic characteristics, the age of the child, the number of siblings, the number of siblings, the time of attendance to preschool education, the type of the pre-school education institution, the developmental problem, whether there is a significant accident, surgery or illness, whether it is a medicine that should be used continuously, whether it is a device or a device or not, the family situation, the age of the parents, the education level of the parents, the parent profession, family type) aims to determine whether it has an effect on self-regulation skills (behavior regulation and social skills sub-dimensions).

The lack of studies examining the relationships between self-regulation skills and some demographic characteristics in preschool period makes the researches on this subject important. Therefore, in this study, it is aimed to present that self-regulation skills are affected by some demographic characteristics and to be one of the pioneering studies in accordance with the information obtained after the application.

Method**Research Model**

This research, in which the relationship between some demographic characteristics and self-regulation skills of the 5-6 year-old children attending pre-school education institutions is examined comparatively, is a descriptive study using the screening model. Screening models are research approaches that aim to describe a situation that existed in the past or today. The subject, subject, or object, which is the subject of the research, is tried to be defined as it is and within its own conditions. There is no attempt to change them in any way (Karasar, 2012: 77).

The Universe and Sample of Research

The population of the study consisted of 5-6 year-old children who were attending pre-school education in the schools of the Ministry of National Education in the 2017-2018 school year in Yenimahalle district of Ankara. Application of sampling; formal and private kindergartens of formal primary schools and independent kindergartens were applied in proportion to their size in terms of formal and private kindergarten based on quota sampling method. The number of kindergartens-kindergartens used in the determination of the quota and their total present T.C. Ministry of National Education Ankara-Yenimahalle District National Education Directorate was provided. In this context, the sample of the study consisted of 350 children who were attending preschool education in the schools of the Ministry of National Education in Yenimahalle district of Ankara.

Data Collection Tools

The için General Information Form for Children *çeği* and için Child Behavior Rating Scale *etmek* (CFSL) were used to determine the self-regulation skills of children.

Data Collection

The necessary permits for the sampling of the data collection tools to be used in the study were taken from the people who applied the scales to Turkish and their validity-reliability studies. The schools to be implemented were determined and permission was given by the Ministry of National Education to be implemented in schools. After the appropriate day and date were determined and the appropriate day and date were determined, the schools which were determined to perform the practice were visited. In each school, teachers met with teachers and applied measurement tools.

Data Analysis

In this study, t test and One Way Analysis of Variance (ANOVA) were analyzed with SPSS 24 package program, depending on the number of categories of the independent variable that the behaviors and social skills sub-dimensions of the SP Child Behavior Assessment Scale SP of the children participating in the study differ according to the demographic characteristics. Tukey HSD test was also used to determine group differences. The relationships between the variables were examined

with Pearson Product Moment Correlation Coefficient. The significance level of the statistics was determined as 0.05.

Result

At the end of the study, it was seen that self-regulation skills differed statistically according to the age, gender, type of preschool institution of the child, family type, maternal age, mother's education, mother's profession, father's education level, father's education level and father's occupation ($p < 0.05$). In addition, the number of siblings, birth order, year of birth in the preschool institution, gender, family status, whether it is an operation or illness, whether it is a device or a device that has been used continuously for the last six months, It is concluded that there is no significant relationship between self-regulation skills and whether there is a developmental problem diagnosed in children and whether there is a developmental problem or not ($p > 0.05$).

Keywords: pre-school period, self-regulation, self-regulation skills

Giriş

Gelişen ve değişen dünyanın bir getirisi olarak çocuklara ve çocuklara verilen eğitime olan önem gittikçe artmıştır. Erken yaşlarda verilen eğitim, çocukların kazanımları açısından kritik dönemi teşkil etmektedir. Çocukta meydana gelecek bu pozitif yönde değişimlerin kazanılması için ise okul öncesi kurumlarında erken çocukluk eğitimleri verilmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumları; kişiliğin şekillendiği erken çocukluk dönemini, çocukların zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel olmak üzere her türlü gelişimleri açısından en sağlıklı şekilde geçirmesini sağlamakta, onları bir üst eğitim kurumuna, hayata hazırlamayı amaçlamakta ve aileyi okul öncesi eğitimi konusunda bilgilendirmektedir (Kandır, 2001: 102).

Okul öncesi eğitimi; doğumdan ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; bu yaş çocukların bilişsel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun zengin uyarıcı ve çevre olanakları sağlayan; onların tüm gelişmelerini toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir (Oğuzkan ve Oral, 1997: 3). Bu dönemde çocuklara verilen ve çocukların kazandıkları değer, davranış ve eylemler onların ileriki hayatlarında yaşayacakları bir takım olumlu veya olumsuz yaşanmışlıkların temelini oluşturmaktadır.

Anaokuluna başarılı bir geçiş yapmak küçük çocuklar için kritik bir önem taşımaktadır. Bu geçiş, okul öncesinin nispeten yapılandırılmamış etkinliklerinden daha çok kendine hâkimiyet isteyen ve öz düzenlemeyi gerektiren resmi bir okul ortamına uyum sağlamayı gerektirmektedir (Ponitz, McClelland, Matthews ve Morrison, 2009: 605). Öz düzenleme duygu ve düşüncelerin, içsel dürtülerin veya tepkilerin kontrol altına alınmasıdır. Bu sebeple de kişiliğin oluşumunda ve davranış düzenlemede kritik bir öneme sahiptir (Ann Bell ve Deater Deckard, 2007: 409). Ayrıca öz düzenleme, sosyal iletişim ve öğrenme konularında başarılı olmak için gerekli olan becerileri ve eylemleri temsil etmektedir. Çocukların bu becerileri uygulayabilmesi için uygun ortamlar ve fırsatlar yaratmak çocukların gelişimleri için kritik bir önem arz etmektedir (McClelland ve Cameron, 2012: 140).

Okul öncesi dönemde çocukların bazı tutum, davranış ve eylemleri kazanabilmesi, çocuğun kendini ve yapabileceklerini bilmesi ve bu yönde hareket etmesi, onun okul öncesi dönemini hatta tüm yaşantısını daha kolay ve sorunsuz bir şekilde geçirmesini sağlayacaktır. Bu becerilerin en önemlilerinden biri çocukların kendilerinin farkına varması, kendilerini kontrol edebilmeleri yani öz-düzenleme becerilerinin kazanılmasıdır. Çocukların davranışlarını ve kendini kontrol edememesi bazı duygusal ve davranışsal bozuklukları beraberinde getirebilmektedir. Öz düzenleme becerileri

gelişmeyen çocuklarda öfke kontrolünü sağlayamama ve dürtüsel davranışlar gösterme gibi uyum ve davranış sorunları görülebilmektedir (Ergin, 2014: 286). Ayrıca okul öncesi dönemde çocukların akademik olarak da farklı becerileri kazanmasında öz düzenleme becerilerinin etkisi görülmektedir. Çocuk akademik beceri dâhil olmak üzere birçok beceriyi kazanmak için hedef belirleme, strateji belirleme ve bu stratejileri uygulama, kendi uygulamalarının sonucunu değerlendirme, kendini gözleme gibi öz düzenlemenin gerektirdiği bir takım olayları ve eylemleri gerçekleştirmektedir (Zimmerman, 2008: 166-167). Ayrıca öz düzenleme hedeflere ulaşma konusunda motivasyon düzenlemesini de yapmaktadır. Motivasyon, çocukların amaçlarına ve isteklerine ne kadar değer verdiklerini ve onların amaçlarına ne kadar çok ulaşmak istediklerini göstermektedir. Öz düzenleme sadece istek ve hedeflerimiz doğrultusunda ilerlemeyi değil, motivasyonu da izlemeyi ve düzenlemeyi içermektedir (Sansone ve Thoman, 2005: 175).

Öz-düzenleme, kişinin kendi ile ilgili her şeyin farkına varması, kendi kendine yapabilecekleri yolunda kullanabildiği her türlü strateji olarak tanımlanabilir. Yani öz düzenleme, kendi hedeflerini belirleme ve bu süreçte kendi yöntemleri doğrultusunda kendini motive etme işidir. Öz düzenleme öğretiminin sadece okulda değil yaşam boyu olduğu da aşikârdır. Çocukların sadece okul dönemlerinde değil, tüm hayat boyu öğrenmelerinde öz düzenleme önemli bir rol oynamaktadır (Çiltaş, 2011: 1). Nitekim öz düzenleme becerilerinin kazanılmasının bireysel yararları olduğu gibi toplumsal faydalarından bahsetmekte mümkündür. Ömür boyu kişiyi bireysel veya toplumsal yönde etkileyen öz düzenleme becerileri, kişilerin duygu durumlarını, sosyal ilişkilerini, zihinsel eylemlerini düzenleyip, geliştirip, kontrol altına alabilmelerine imkân sağlamaktadır. Öz düzenleme becerisinin güçlü veya zayıf olması çocuğun şimdiki ve ileri ki yaşamda gösterdiği başarısı ya da başarısızlığıyla bağdaştırılabilmektedir (Ertürk, 2013: 37).

Aydın ve Atalay (2015: iii) öz düzenlemeyi, çocukların kendi öğrenme sürecinde ortaya koyduğu amaçları doğrultusunda gerçekleştirecekleri eylemler üstünde hâkimiyet kurabilmeleri olarak görmüştür.

Kuyumcu Vardar (2011: 9)'a göre öz düzenleme kavramı, bireylerin hedefleri doğrultusunda uygun bilişsel ve motivasyonel yolları seçtikleri, performans ve sonuçlarını değerlendirdikleri ve bundan sonraki uygulama ve faaliyetlerine yön verdikleri bir süreçtir.

Moilanen (2007: 835) öz düzenlemeyi, "Öz düzenleme, kişinin davranışını, dikkatini, duygularını ve bilişsel stratejilerini esnek bir şekilde aktive etme, izleme, inhibe etme, sebat etme ve/veya uyarılma yeteneğidir. Çevresel uyaranlara ve başkalarından gelen geri bildirimlere yön vermek, kişisel olarak ilgili hedeflere ulaşmak için bir girişimde bulunmak" olarak tanımlamıştır.

Literatürdeki farklı kaynaklar ele alındığında öz düzenleme kavramı genel olarak duyguların, davranışların ve düşüncelerin, ortam, olay ve çevreye uygun olarak düzenlenmesi olarak ele alınmıştır. Öz düzenleme kavramı bireyin sosyalleşmesi ile bağlantılı birçok psikolojik süreci barındıran karmaşık bir kavramdır. Öz düzenleme kavramının, davranışların belirli bir duruma göre düzenlenmesi, duyguların veya düşüncelerin var olan durumla uyumlu olarak yönlendirilmesi üzerine odaklanılarak tanımlandığı görülmektedir. Ayrıca sadece davranış olarak değil, bilişsel olarak da uyum göz önünde bulundurulmuştur. İnsanın diğer canlılardan farklı olarak, insanlar içinde kabul edilme, sosyal olma ihtiyaçları olduğu görülmüştür. Çevresindeki kişiler tarafından kabul görmüş kişilerin uyumu ise daha kolay olmuştur (Özden Çelik, 2013: 10-11).

Farklı kaynaklarda öz düzenleme gibi karmaşık bir davranışın kazanımından daha önce oluşan öz kontrol de öz düzenleme ile ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda öz düzenleme becerilerinin oluşmasından önce öz kontrol kavramının gelişimi ele alınmıştır. Öz kontrol, kişinin duygu, düşünce ve davranışlarını kontrol altına alabilmesidir. Simond, Kieras, Rueda ve Rothbart (2007: 475), öz düzenlemenin oluşumundan önce çocukların öz kontrolü sağlamayı öğrendikleri üzerinde durmuştur. Onlara göre, çocuklar yetişkinlerden gelen yönergeleri yerine getirirken öz kontrol becerilerini kazanır,

kendi kendini kontrol etme becerileri gibi karmaşık becerileri kazanmaları ile birlikte de öz düzenleme becerilerini kazanmaya başlar. Bu iki ayrı kavram farklı bir tanım etrafında toplansa da farklı kaynaklarda aynı kavramlar olarak görülebilmektedir.

Çocuk-aile arasındaki etkileşim, çocukların bir kültürel grup deneyimini ilk kez yaşamalarını sağlar. Farklı kültürlere özgü davranışlar o çocuğun öz düzenleme becerilerini etkilemektedir. Çocuk-aile arasındaki etkileşim, çocukları kültürel davranış kalıplarına, bu kalıpları yönlendiren düşüncelere doğru ilerletebilmektedir (Feldman, Masalha ve Alony, 2006: 621). Değişen çevre ve olanaklara göre çocukların öz düzenleme becerilerinde farklılıklar oluşabilmektedir. Öz düzenleme becerileri erken çocukluk döneminin kritik bir yönünü oluşturmaktadır. Öz düzenleme becerilerini etkileyen ve çocuktan çocuğa farklılıklara neden olan bir takım demografik özelliklerden söz etmek mümkündür. Kişilik gelişimi, fizyoloji, nörobiyoloji, genler, ana-baba katkıları, çevre ve deneyimler öz düzenleme becerilerini etkileyen bileşenleri oluşturmaktadır (Ann Bell ve Deater Deckard, 2007: 409).

Başarı, benlik saygısı, kişiler arası ilişkiler gibi önemli konularda pozitif yönlü bir gelişme için öz düzenleme becerilerinin kazanımı olmazsa olmazdır (Molden ve Dweck, 2006: 192). Okul öncesi dönemde öz düzenleme becerilerinin belirlenmesi ve bazı demografik özelliklerin bu becerileri nasıl etkilediğinin saptanmasının, çocuğun o anki ve ileriki yaşam standartlarının kalitesinin artırılmasına yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın temel problemi; okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerini belirlemek ve bazı demografik özelliklerin bu becerileri nasıl etkilediğini incelemek olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; okul öncesi çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı demografik özelliklere göre incelenerek, demografik özelliklerin öz düzenleme becerileri üzerinde etkisinin olup olmadığının ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla yapılan çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Alt amaçlar:

- Çocuğun yaşı; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun cinsiyeti; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun kardeş sayısı; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun doğum sırası; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna devam etme süresi; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunun türü; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun gelişimsel bir sorunu olup olmama durumu; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun geçirdiği önemli bir kaza, ameliyat veya hastalık olup olmama durumu; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?

- Çocuğun sürekli kullanması gereken bir ilaç olup olmama durumu; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun kullandığı bir cihaz veya aletin olup olmama durumu; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun aile durumu; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Anne-baba yaşı; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Anne-baba öğrenim durumu; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Anne-baba mesleği; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?
- Çocuğun içinde bulunduğu aile tipi; çocukların öz düzenleme becerileri (davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutları) üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmakta mıdır?

Okul öncesi dönemde öz düzenleme becerileri ile bazı demografik özellikler arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaların az olması bu konudaki araştırmaları önemli kılmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada, uygulama sonrasında elde edilen bilgiler doğrultusunda öz düzenleme becerilerinin bazı demografik özelliklerden etkilendiğini sunmak ve öncü çalışmalardan biri olmak hedeflenmiştir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının bazı demografik özellikler ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin karşılaştırmalı olarak incelendiği bu araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2012: 77).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklar oluşturmaktadır. Örneklemenin uygulama işlemi; resmi ilköğretim okullarının anasınıfları ve bağımsız anaokulları tamamında olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden kotalı örnekleme yöntemine uygun olarak resmi ve özel anasınıfı bazında büyüklükleriyle orantılı olarak uygulanmıştır. Kotanın belirlenmesinde kullanılan anaokulu-anasınıfı sayıları ve toplam mevcutları T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara-Yenimahalle İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden temin edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini Ankara ili Yenimahalle ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okul öncesi eğitime devam eden 350 çocuk oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada çocukların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla hazırlanan “Çocuklar için Genel Bilgi Formu” ve çocukların öz düzenleme becerilerinin belirlenmesi için “Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (ÇODDÖ)” kullanılmıştır.

Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu

Araştırmada çocukların demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Çocuklar İçin Genel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Form çocukların öğretmenleri tarafından yanıtlanmıştır.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (ÇODDÖ)

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (Child BehaviorRatingScale-CBRS) 1990 yılında Bronson, Goodson, Layzer ve Love tarafından 3-6 yaş çocukların öz-düzenleme becerilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Gözleme dayalı bir değerlendirme aracı olan ÇODDÖ, öğretmenlerin, çocuklarını, sınıf ortamında davranış düzenleme ve sosyal becerileri açısından değerlendirdiği bir ölçektir. Çocukların plan yapma, verilen görevi ya da başladığı işi tamamlama, işbirliği yapma, arkadaşları ile birlikte çalışma, organize olma ve çevreye uygun davranışlar sergileme gibi davranışları sınıf içinde çocuklarıyla sürekli etkileşim içinde olan öğretmenleri tarafından değerlendirir (Sezgin ve Demiriz, 2016: 705).

Ölçek, toplam 17 maddeden oluşan “Davranış Düzenleme Boyutu” ve “Sosyal Beceri Alt Boyutu” olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Davranış düzenleme alt boyutunda, dikkat (görevine odaklanır, görevi bitmeden ayrılmaz), önleyici kontrol (öğrenme görevlerini bir iki basamakta tamamlar), çalışan bellek (kurallara uyar, talimatları takip eder) alanlarını değerlendiren 10 madde bulunmaktadır. Sosyal beceri alt boyutu, verilen yönergeye uyma, işbirliği, sırasını bekleme, diğer çocuklara sözel ya da fiziksel şiddet kullanma gibi çocukların arkadaşları ile olan, onların sosyal becerilerini ölçen 7 maddeden oluşmaktadır. ÇODDÖ, davranışların sıklığına göre (1-Hiçbir zaman, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Sıklıkla/Çoğunlukla, 5-Her zaman) puanlanarak değerlendirilmektedir. Ölçekte yer alan 12. ve 13. maddeler ise ters puanlandırılarak kodlanmaktadır (Sezgin ve Demiriz, 2016: 705).

Ölçeğe ait veriler incelendiğinde, davranış düzenleme alt boyutundaki 10 madde için faktör analizinin 0.60-0.80 arasında, sosyal beceri alt boyutundaki 7 madde için faktör analizinin 0.60-0.80 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. 17 maddelik ölçek üzerinde yapılan iç tutarlık güvenirliği analizinde cronbachalpha (α) katsayısının 0.89 ve 0.95 olduğu görülmüştür. Değerlendirme aracının test tekrar test güvenirliği 0.67 olarak bulunmuştur. ÇODDÖ’nin farklı ülkelerde yaygın bir şekilde kullanıldığı yapılan araştırmalarda görülmektedir. Bu araştırmalar incelendiğinde, ölçeğin faktör analizi ve geçerlik-güvenirliğine ilişkin güçlü sonuçlar elde edilmiştir (Cadima, Gamelas, McClelland ve Peixoto; McClelland; McClelland ve Morrison; vonSuchodoletz, Gestsdottir, Wanless, McClelland, Birgisdottir, Gunzenhauser ve Ragnarsdottir’den aktaran Sezgin ve Demiriz, 2016: 705).

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (Child BehaviorRatingScale-CBRS)’nin, Türkçe’ye uyarlanması ve geçerlilik ve güvenirlik çalışması Sezgin ve Demiriz tarafından 2016 yılında yapılmıştır. ÇODDÖ’nün uyarlanma sürecinde ilk olarak ölçekteki İngilizce maddeler, İngilizce bilen iki dil uzmanı ve araştırmacı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra çeviriler her iki dili iyi bilen iki dil uzmanı tarafından tekrar İngilizceye çevrilmiştir ve çevirilerin tutarlılıkları ve anlamca uyumları karşılaştırılmıştır. İngilizce ve Türkçe anlam benzerlikleri tekrar incelenerek gerekli düzenlemeler yapılmış ve ölçme aracına son hali verilmiştir. İngilizce dil uzmanları ve alanda uzman akademisyenlerce Türkçe ve İngilizce formun uyuştukları kabul edilmiştir. Çevrilen Türkçe ölçek, uzman görüşü almak üzere 11 akademisyene verilmiştir. Uzmanlarca kapsam geçerlik indeksleri ve kapsam geçerlik oranları incelenmiştir (Sezgin ve Demiriz, 2016: 706). Sezgin ve Demiriz’in yaptığı araştırmada veriler okul öncesi kurumuna devam eden 36-72 ay arası 591 çocuktan alınmıştır. Geçerlik analizi için kapsam geçerliği, yapı geçerliği ve ölçüt-bağımlı geçerliği ele alınmıştır. 17 madde ve 2 faktörden meydana gelen modelin yapı geçerliğini incelemek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve ölçek kabul edilebilir düzeyde uyumlu olarak sonuç vermiştir (Uyum İndeksi (χ^2)=1160.67, χ^2 /serbestlik derecesi (sd)=4.88, Yaklaşık Hataların Ortalama Karakökü (RMSEA)=0.09, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)=0.97, Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)=0.97, Normlaştırılmamış Uyum İndeksi

(NNFI)=0.96 ve Fazlalık Uyum İndeksi (IFI)=0.97). Cronbach Alfa değerleri, madde-toplam puan korelasyonları, %27'lik alt-üst değerler arası farklılık ve test-tekrar test güvenilirliği hesaplanarak güvenilirlik analizi yapılmıştır. Madde-toplam puan korelasyonları 0.56 ile 0.87 arasında, %27'lik alt-üst değerler arasındaki farklara ilişkin t değerleri 11.8 ile 43.9 arasında ortaya çıkmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı, 0.84-0.96 arasında bulunmuştur. Araştırma sonucunda ölçeğin Türkçe formunun okul öncesi çocukların öz düzenleme becerilerini ölçmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu görülmüştür (Sezgin ve Demiriz, 2016: 702).

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının örneklem uygulanmasına ilişkin gerekli izinler, ölçeklerin Türkçeye uyarlamasını ve geçerlilik-güvenirlik çalışmalarını yapmış kişilerden alınmıştır. Uygulama yapılacak okullar belirlenmiş ve Milli Eğitim Bakanlığından okullarda uygulama yapılabileceğine dair izin alınmıştır. Uygulama yapılacak olan okul yetkilileri ile görüşülüp uygun gün ve tarih belirlendikten sonra uygulamayı gerçekleştirmek üzere belirlenen okullara gidilmiştir. Gidilen her okulda öğretmenler ile görüşerek ölçme araçları uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada, araştırmaya katılan çocukların “Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeğinin” davranış düzenleme ve sosyal beceri alt boyutlarının demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığı bağımsız değişkenin kategori sayısına bağlı olarak t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile SPSS 24 paket programında incelenmiştir. Anlamli çıkan farklılıklarda ayrıca grup farklılıklarının tespit edilmesi amacıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Yapılan istatistiklerde anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir.

Analizler öncesinde kayıp verilerin olup olmadığını tespit etmek için veri setinde kayıp değer ve uç değer incelemesi yapılmıştır. Herhangi bir kayıp ve uç değere rastlanmamıştır.

Diğer bir varsayım olan normallik varsayımı da incelemeye alınmıştır. Örneklem büyüklüğünün 350 olması sebebiyle Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Ayrıca dağılıma ait çarpıklık ve basıklık değeri de incelenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1: Normallik Testi Sonuçları

Değişkenler	Kolmogorov-Smirnova	
	İstatistik	P
Davranış Düzenleme Boyutu	0,142	0,000
Sosyal Beceri Boyutu	0,158	0,000

Tablo 1 incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarının anlamlı bir sonuç doğurduğu görülmektedir. Bu durum dağılımın normal olmadığına işaret etmektedir. Ancak bu sonuçlar örneklem büyüklüğünden etkilenmektedir. Böylece analiz sonucunda yanlış sonuçlar verebilmektedir. Bu sebeple dağılımın normalliğine karar vermede son test çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır.

Tablo 2: Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	N	Çarpıklık	Basıklık
Davranış Düzenleme Boyutu	350	-0,797	-0,553
Sosyal Beceri Boyutu	350	0,207	-0,548

Tablo 2 incelendiğinde, her bir değişkene ait çarpıklık ve basıklık değerinin -2 ve +2 arasında olduğu görülmektedir. Bu analiz sonucunda değişkenlerin normal dağıldığını ve parametrik testlerin uygulanabileceği sonucuna ulaşılmaktadır (George ve Mallery, 2003).

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine yanıt vermek için toplanan verilerin analizlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Çocukların demografik özellikleri ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkiler incelenmiş, tablo haline getirilmiş ve yorumlanmıştır.

Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öz düzenleme becerilerinin çocuğun demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir.

Çocuk davranış değerlendirme ölçeği boyutlarını davranış düzenleme boyutu ve sosyal beceri boyutu olmak üzere iki alt boyut temsil etmektedir. Bu alt boyutlar ile çocukların sınıf ortamındayken diğer yetişkinler ve arkadaşlarına sergiledikleri davranışlar incelenmektedir. Çocuk davranışlarının gözlemlenme sıklığını değerlendirmek için hiçbir zaman (1), nadiren (2), bazen (3), sıklıkla (4) ve her zaman (5) olmak üzere maddeler yer almaktadır. Alınan puanların yüksek olması çocuğun öz düzenleme becerilerinin de doğru orantılı olarak yükseldiğini göstermektedir. Bulgulara ait verilere Tablo 3-11 arasında yer verilmiştir.

Tablo 3: Çocukların Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin t Testi Sonuçları

Çocuğun Yaşı	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
48-60 ay	86	37,83	11,15	27,51	7,18	65,48	17,87
60-72 ay	264	39,74	9,34	28,84	6,28	68,51	14,85
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
t Testi Sonuçları		t	p	t	p	t	p
		-1,570	0,000*	-1,648	0,006*	-1,561	0,000*

*p<0,05

Tablo 3 incelendiğinde, yapılan t testi sonuçlarına göre, çocuğun yaşı ile öz düzenleme becerilerinin davranış düzenleme boyutu ($t=-1,570$, $p<0,05$), sosyal beceri boyutu ($t=-1,648$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($t=-1,561$, $p<0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Puan ortalamalarına bakıldığında 60-72 ay yaş aralığında olan çocukların davranış düzenleme boyutu puanı ($\bar{X}=39,74$), sosyal beceri boyutu puanı ($\bar{X}=28,84$) ve toplam öz düzenleme puanının ($\bar{X}=68,51$), 48-60 ay yaş aralığında olan çocukların davranış düzenleme boyutu puanından ($\bar{X}=37,83$), sosyal beceri boyutu puanından ($\bar{X}=28,84$) ve toplam öz düzenleme puanından ($\bar{X}=65,48$) yüksek olduğu görülmektedir.

Çalışmada yaş ile birlikte öz düzenleme becerilerindeki artış dikkat çekmektedir. Yaşın ilerlemesi ile birlikte çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişiminde ilerlemeler gözlenebilmektedir. Bu gelişmeler çocuğun yeni olay ve durumlara karşı nasıl davranması gerektiğini veya bu durum ve olaylar karşısında gösterdikleri tepkilerde ne derecede istenilen yönde davranış sergileyebileceklerini de etkileyebilmektedir. Çocuğun yaşının ilerlemesi ile birlikte sosyal ve duygusal zekâsında da ilerlemeler görülebilir. Çocuklar yaşın ilerlemesiyle paralel olarak sosyal zekâsını daha etkin kullanabilir, empati kurmaya başlar ve başkalarının duygularını anlamaya çalışır. Çocukların sosyal becerileri gelişir. Sosyal becerilerinin gelişmesi ile birlikte çocuk karşısındaki kişiyle daha sağlıklı sosyal ilişkilere girer. Yaşı daha büyük olan çocuklar genellikle deneyimleri ve kazanımları sayesinde yaşı küçük olan çocuklara göre karşılaştıkları problem durumlarına karşı etkili çözüm yolları bulabilmektedir. Bu çocuklar öz düzenleme becerilerini küçük yaş grubuna göre daha etkin kullanabilmektedir ve yeni durumlara karşı daha çabuk uyum sağlayabilmektedir. Durksen (2010), 3-5 yaş arası çocuklarla yürüttüğü çalışması sonucunda yaşın artması ile birlikte öz düzenleme becerilerinde

de artış olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yine Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner'in (2016) araştırması sonucunda çocuğun yaşının artması ile birlikte toplam öz düzenleme becerilerinde de artış olduğu gözlemlenmiştir. Kochanska, Coy ve Murray (2001), 108 çocuğun öz düzenleme becerilerini dört yıl boyunca inceledikleri araştırmada, çocukların yaşlarının artmasıyla birlikte öz düzenleme becerilerinin farklı alanlarında da gelişmeler olduğunu gözlemlemişlerdir. Tüm bu çalışmalar araştırmayı destekler niteliktedir.

Tablo 4: Çocuğun Devam Ettiği Okul Öncesi Eğitim Kurumunun Türüne Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin t Testi Sonuçları

Çocuğun Devam Ettiği Okul Öncesi Eğitim Kurumunun Türü	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
MEB İlköğretim Anasınıfı	132	37,12	8,96	27,45	5,85	64,57	13,86
MEB Bağımsız Anaokulu	218	40,57	10,13	29,17	6,84	69,70	16,41
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
t Testi Sonuçları		t	p	t	p	t	p
		-3,221	0,006*	-2,402	0,079	-3,001	0,004*

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde, çocuğun devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunun türü ile öz düzenleme becerilerinin davranış düzenleme ($t=-3,221$, $p<0,05$) boyutu ve toplam öz düzenleme becerisi ($t=-3,001$, $p<0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Buna karşın öz düzenleme becerisinin sosyal beceri boyutu ($t=-2,402$, $p>0,05$) arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Puan ortalamalarına bakıldığında ise, MEB bağımsız anaokullarında devam eden çocukların hem davranış düzenleme ($\bar{X}=40,57$) hem de toplam öz düzenleme beceri ($\bar{X}=69,70$) puanının, MEB ilköğretim anasınıfına giden çocukların davranış düzenleme ($\bar{X}=37,12$) ve toplam öz düzenleme beceri ($\bar{X}=64,57$) puanlarına oranla anlamlı derecede yüksek olduğu görülmektedir.

MEB ilköğretim anasınıflarında daha çok geleneksel yöntemlerin uygulandığı ve programlara bağlı kalındığı görülmektedir. MEB bağımsız anaokullarında ise daha özgün, daha sanatsal ve becerilere yönelik etkinliklere yer verilmektedir. Çocukların geleneksel yöntemlerden daha çok kendine özgü, çocuk merkezli ve kendi yeteneklerini ortaya çıkarabilecek farklı etkinlikler içinde yer alması çocuğun farklı beceriler ve deneyimler kazanmasına olanak sağlamaktadır. Ayrıca bu etkinlikler sayesinde çocuklar birbirleri ile aktif iletişim ve etkileşim kurabilmektedirler. Bu durum çocukların sosyal, fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak tüm gelişim alanlarını desteklemektedir. Bu tür farklı etkinlikler içinde bulunan çocuk duygularını ifade edebilmekte, ayrıca duygularını ve davranışlarını nasıl yönlendirmeleri gerektiği ile ilgili geri dönütler alabilmektedir. Geleneksel yöntemlerden ziyade, çocuk merkezli ve çocukların istek, fikir ve ilgi alanları çerçevesinde gerçekleştirilen etkinliklerde çocukların daha aktif katılımı sağlanabilmektedir. Böylece çocuğun her türlü beceri alanlarına destek olunabileceği gibi öz düzenleme becerilerine de katkı sağlanmış olacaktır. Geleneksel yöntemler dışında, çocuğun farklı uyarıcılarla karşı karşıya kaldığı, daha çok aktif olduğu çalışmalarda yer alması sonucunda, çocukların daha fazla beceriye ve başarıya ulaştığını gösteren çalışmalar görülmektedir. Koray, Yaman ve Aytunçekiç (2004), Bryant (2006) ve Arı (2008) yaptığı çalışmalarda geleneksel yöntem ile modern yöntemlerin çocuk üzerinde etkisini araştırmışlardır. Her üç çalışmada da farklı ve güncel yöntemlerin, geleneksel yöntemlere göre daha çok beceri ve başarı kazandırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuğun devam ettiği okul öncesi eğitim kurumunun türü ile ilgili ele alınması gereken bir başka konu ise fiziksel koşulların yeterliliğidir. Okul öncesi eğitiminde uygulanan yöntemler, programlar, personellerin yeterliliği kadar fiziksel ortamın yeterliliği de amaca ulaşmayı etkileyen

önemli hususlardan biridir. Okul içi ve okul dışı fiziksel koşullar çocukların alacağı eğitim kalitesini, kazanabilecekleri becerileri ve davranışları doğrudan etkileyebilmektedir. Yeterli malzeme ve alana sahip kurumlarda çocuklar amaçları doğrultusuna gerçekleştirecekleri etkinlikleri daha kolay ve istedikleri gibi yürütebileceklerdir. Bu da çocukların özgüven sahibi olmasına, arkadaşları ile etkileşime geçebilmelerine, farklı beceriler kazanabilmelerine, duygularını dışa vurabilmelerine ve duygularını-düşüncelerini-davranışlarını kontrol edebilmelerine olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla tüm bu kazanımlar çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişimine katkıda bulunacaklardır. MEB bağımsız anaokulları ve MEB ilköğretim anasınıflarına bakıldığında çoğu okul öncesi kurumunun fiziksel olarak eksikliklerinin olduğu görülmektedir. Bu yargıyı destekler nitelikte araştırmalara rastlamak mümkündür (Ünür, 2011; Güleş, 2011). Fakat MEB bağımsız anaokullarının MEB ilköğretim anasınıflarına oranla fiziksel olarak daha yeterli olduğu ve bunun da çocukların öz düzenleme becerilerini kazanmasında ki etkisi açıktır. Okul öncesi kurumlarının türü ne olursa olsun genellikle hepsinde eksikliklerin olduğunu görülmektedir ancak maalesef fiziksel standart olarak en düşük seviyede genellikle MEB ilköğretim anasınıflarının olduğunu söylemek mümkündür. Feyman (2006) araştırmasında özel ilköğretim okullarında ki anasınıflarının, resmi anasınıflarına nazaran fiziksel özelliklerinin daha yeterli olduğunu fakat ikisinde de eksikliklerin olduğunu belirtmiştir.

Sonuç olarak okulların nitelikli veya niteliksiz olmasını genel olarak müfredat, uygulama, program, materyal ve çevre koşulları belirlemektedir. Çocuğun becerilerinin gelişmesinde genellikle okulların türü değil, okullarda yapılan uygulamalar ve okulların donanımları etkilidir. Bu sebeple okulların çocuklar için uygun bir çevre haline getirilmesi, çocukların hayal dünyasına, yaratıcılıklarına ve isteklerine hitap eden etkinliklere yer verilmesi çocukların gelişimleri açısından oldukça önemlidir.

Tablo 5: Çocukların Anne Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocukların Anne Yaşı	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
25 yaş ve altı	21	34,19	12,45	26,10	7,85	60,29	19,80
26-30 yaş arası	101	37,47	9,63	27,51	6,92	64,77	15,49
31-35 yaş arası	134	39,79	9,45	28,78	6,25	68,58	15,15
36-40 yaş arası	70	42,67	8,51	30,34	5,56	73,01	13,37
41 yaş ve üstü	24	38,46	10,97	28,13	6,80	67,00	17,36
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
Varyans Analiz Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p
	4	4,669	0,001*	2,830	0,025*	4,345	0,002*

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde çocuğun anne yaşı ile öz düzenleme becerisinin davranış düzenleme boyutu ($F_{(4-345)}=4,669$, $p<0,05$), sosyal beceri boyutu ($F_{(4-345)}=2,830$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($F_{(4-345)}=4,345$, $p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinin sonucuna göre, hem davranış düzenleme boyutu hem sosyal beceri boyutu hem de toplam öz düzenleme becerisi puanlarındaki anlamlı farklılığın 36-40 yaş arası annelerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Öyle ki puan ortalamalarına bakıldığında 25 yaş ve altında olan annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=34,19$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=26,10$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=60,29$; 26-30 yaş arası annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=37,47$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=27,51$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=64,77$; 31-35 yaş arası annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}$

=39,79, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}$ =28,78, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}$ =68,58; 36-40 yaş arası annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}$ =42,67, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}$ =30,34, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}$ =73,01 olarak ortaya çıkmıştır. Buna karşın 41 yaş ve üstü annelerin çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}$ =39,27), sosyal beceri ($\bar{X}$ =28,13) ve toplam öz düzenleme becerisi puanı ($\bar{X}$ =67,00), 31-35 ve 36-40 yaş grubu annelerin çocuklarının puanlarından düşük çıkmıştır.

Yapılan varyans analizi sonucunda çocuğun anne yaşı ile öz düzenleme becerisi arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu durumda erken yaşta anne olmuş kadınların deneyimsiz olması sebebiyle çocuklarının öz düzenleme becerilerine etkisinin de az olduğunu söylemek mümkün olmaktadır. Buna karşın annenin yaşı arttıkça kazanılan deneyimler ve annenin bilinçlenmesi ile birlikte çocuklarıyla geçirecekleri pozitif yönde zamanların ve deneyimlerin öz düzenleme becerilerinin kazanılmasına etkisi olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca geç yaşta (41 yaş ve üstü) anne olmuş kadınların ise farklı sebeplerden dolayı (bikkinlik, yaştan ilerlemesi, fiziksel olarak yavaşlama, kuşak çatışması vb.) çocuklarıyla yeterince ve etkili zaman geçirememelerinden, yüksek yaş grubu annelerin çocuklarının öz düzenleme becerilerine yeterince katkı sağlayamadıklarını söylemek mümkündür. İlgar ve Akbaba'nın (2017: 514) yaptığı çalışma tüm bu söylenenleri ve bu çalışmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Öz düzenleme becerilerinin alt boyutunu oluşturan duygu düzenleme becerilerini farklı değişkenler açısından inceledikleri çalışmada, düşük yaş grubundaki annelerin çocuklarının aldığı puanların, daha yüksek yaş grubu annelerin çocuklarının aldığı puanlardan daha düşük olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun sebebini araştırmacılar, daha büyük yaş gruplarındaki annelerde evliliğin oturması, uyumun sağlanması ve yaşanmışlıkların artmasıyla ilişkilendirmişlerdir. Bunun yanı sıra literatürde öz düzenleme becerileri ile anne yaşı arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını ortaya çıkaran çalışmalara rastlamakta mümkündür (Ertürk, 2013; Fındık Tanrıbuyurdu, 2012). Bu farklılığın oluşmamasının sebebini annelerin yaştan kaynaklı ortaya çıkan dezavantajları en aza indirmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 6: Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocukların Öğrenim Durumu	Annelerinin	Öz Düzenleme Becerisi					
		Davranış Düzenleme Boyutu		Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Okur-yazar-ilkokul mezunu	56	35,75	9,85	26,32	7,36	62,07	16,57
Ortaokul mezunu	42	37,00	10,88	27,81	6,23	64,81	16,58
Lise Mezunu	119	38,49	9,25	28,20	6,35	66,52	14,51
Üniversite Mezunu	133	42,17	9,28	29,95	6,14	72,20	14,96
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
Varyans Analiz Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p
	3	7,646	0,000*	4,636	0,003*	7,121	0,000*

*p<0,05

Tablo 6 incelendiğinde çocuğun anne öğrenim durumu ile öz düzenleme becerisinin davranış düzenleme boyutu ($F_{(3-346)}=7,646$, $p<0,05$), sosyal beceri boyutu ($F_{(3-346)}=4,636$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($F_{(3-346)}=7,121$, $p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinin sonucuna göre, hem davranış düzenleme boyutu hem sosyal beceri boyutu hem de toplam öz düzenleme becerisi puanlarındaki anlamlı farklılığın üniversite mezunu annelerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Öyle ki puan ortalamalarına bakıldığında okur-yazar-ilkokul mezunu olan annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}$ =35,75,

sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=26,10$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=62,07$; ortaokul mezunu annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=37,00$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=27,81$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=64,81$; lise mezunu annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=38,49$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=28,20$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=66,52$; üniversite mezunu annelerin çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=42,17$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=29,95$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=72,20$ olarak ortaya çıkmıştır.

Anne-babaların eğitim düzeylerinin çocuklarının farklı becerileri üzerinde etkili olduğu ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Sarı (2007) araştırmasında öz düzenleme becerilerini etkileyen sosyal uyum faktörünü ele almıştır. Sarı'nın (2007) yaptığı araştırmaya göre, çocukların sosyal uyum ve becerileri annenin öğrenim durumunun artmasıyla birlikte artış göstermektedir. Yine Günindi'nin (2008) yaptığı araştırmaya göre, annesi lise mezunu olan çocukların, annesi ilköğretim mezunu olanlara oranla, annesi üniversite mezunu olan çocukların ise annesi ilköğretim mezunu olanlara oranla sosyal uyum becerilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anne babaların eğitim düzeyi arttıkça ebeveynlerin daha bilinçli, çocuklarıyla daha sağlıklı iletişim kuran, daha pozitif deneyimler yaşayan ve çocuklar hakkında daha çok bilgi sahibi olan bireylerin özelliklerini gösterdiği görülmektedir (Arı ve Seçer, 2004: 83).

Yine alan yazınla ilgili çalışmalara bakıldığında annenin öğrenim durumu ile öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını gösteren çalışmaları görmek mümkündür. Budak (2016, s. 55), yaptığı çalışmada anne öğretim durumunun çocukların öz düzenleme becerileri üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca bu durumun sebebinin eğitim gören annenin çocuğun eğitimi ile ilgilenmemesinden ve okul aile işbirliği içinde bulunmamasından kaynaklandığını öngörmüştür. Tutkun, Tezel Şahin ve Işıktekiner'in (2016: 467) yaptığı çalışmada da çocukların annelerinin öğrenim durumları ile öz düzenleme toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Anne öğrenim durumu ile öz düzenleme arasında anlamlı bir fark oluşturmayan çalışmalar kimi zaman annenin eğitim düzeyinden daha çok çocuklarıyla aktif zaman geçirmenin ve doğru bilgi-beceri aktarımının öz düzenleme becerilerinin kazanılmasında etkili olduğunu düşündürmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra bu araştırmayı destekler nitelikte anne öğrenim durumunun artması ile birlikte çocukta öz düzenleme becerileri alt boyutlarının da arttığını ortaya koymuş çalışmalar da yer almaktadır (Ertürk, 2012; Sektnana, McClelland, Acocca ve Morrison, 2010).

Tablo 7: Çocukların Annelerinin Mesleğine Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocukların Mesleği	Annelerinin	Öz Düzenleme Becerisi						
		Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
		N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Çalışmıyor		204	37,93	9,61	27,79	6,52	65,68	15,24
Memur		16	40,13	7,58	29,13	5,25	69,25	11,70
Serbest meslek		45	37,13	9,83	27,31	6,38	64,44	15,77
Profesyonel meslek		85	43,46	9,63	30,78	6,40	74,24	15,66
Toplam		350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
Varyans Analiz Sonuçları		Sd	F	p	F	p	F	p
		3	7,563	0,000*	4,947	0,002*	7,106	0,000*

*p<0,05

Tablo 7 incelendiğinde çocukların annelerinin mesleği ile öz düzenleme becerisinin davranış düzenleme boyutu ($F_{(3-346)}=7,563$, $p<0,05$), sosyal beceri boyutu ($F_{(3-346)}=4,947$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($F_{(3-346)}=7,106$, $p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinin sonucuna göre, hem davranış düzenleme

boyutu hem sosyal beceri boyutu hem de toplam öz düzenleme becerisi puanlarındaki anlamlı farklılığın profesyonel meslek grubunda çalışan annelerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Puan ortalamalarına bakıldığında, serbest meslekte çalışan annelerin çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=37,13$), sosyal beceri ($\bar{X}=27,31$) ve toplam öz düzenleme becerileri ($\bar{X}=64,44$) puanlarının en düşük olduğu, daha sonra ise çalışmayan annelerinin çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=37,93$), sosyal beceri ($\bar{X}=27,79$) ve toplam öz düzenleme becerileri ($\bar{X}=65,68$) puanlarının geldiği görülmektedir. En yüksek iki puan grubuna azdan çoğa doğru bakılacak olursa memur annelerin çocuklarının davranış düzenleme puanı ($\bar{X}=40,13$), sosyal beceri puanı ($\bar{X}=29,13$), toplam öz düzenleme becerileri puanı ($\bar{X}=69,25$), daha sonra ise profesyonel meslek sahibi annelerin çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=43,46$), sosyal beceri ($\bar{X}=30,78$) ve toplam öz düzenleme puanının ($\bar{X}=74,24$) geldiği görülmektedir.

Profesyonel meslek grubunda çalışan annelerin eğitim durumlarının çalışmayan annelere göre çoğu zaman ileri düzeyde olduğu bilinmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan annelerin birçoğunun çocuk yetiştirme konusunda da daha bilinçli ve fikir sahibi olduğunu görmek mümkündür. Bu da annelerin çocuklarına kazandıracakları becerileri etkileyebilmektedir. Yine eğitim düzeyi yüksek olan ve profesyonel mesleklerde yer alan anneler çocuklarının birçok alanda özerkliğini desteklemekte ve çocuklarının davranışlarını düzenlemeleri konusunda daha bilinçli bir şekilde destek olmaktadır. Bu da çocukların öz düzenleme becerilerini kazanmalarında katalizör etkisi yaratabilmektedir. Grolnick ve Ryan (1989) çalışmalarında, ailenin özerkliği desteklemesi ile birlikte, çocuğun öz düzenlemedeki özerkliğinin ve başarısının pozitif yönde geliştiğini ortaya koymuşlardır.

Çalışan annelerin bu avantajlarının yanı sıra çalışma temposundan oluşabilecek zaman yetmezliği ve yorgunluktan kaynaklı dezavantajları da olabilmektedir. Bu bağlamda çalışmayan annelerin çocuklarıyla daha çok vakit geçirme fırsatı olabilmektedir. Anneler bu vakti etkili bir iletişimle, kaliteli zaman geçirmeye harcarsa çocuğun becerileri de o denli artabilecektir.

Tablo 8: Çocukların Baba Yaşına Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocukların Baba Yaşı	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
21-25 yaş arası	10	30,10	12,80	21,30	8,43	51,40	20,73
26-30 yaş arası	63	37,92	10,23	27,76	6,50	65,68	16,19
31-35 yaş arası	126	39,04	9,37	28,49	6,58	67,39	15,10
36-40 yaş arası	96	41,09	9,15	29,71	5,82	70,80	14,19
41 yaş ve üstü	55	39,82	10,15	28,67	6,51	68,67	16,15
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
Varyans Analiz Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p
	4	3,450	0,009*	4,223	0,002*	4,110	0,003*

*p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde çocuğun baba yaşı ile öz düzenleme becerisinin davranış düzenleme boyutu ($F_{(4-345)}=3,450$, $p<0,05$), sosyal beceri boyutu ($F_{(4-345)}=4,223$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($F_{(4-345)}=4,110$, $p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinin sonucuna göre, hem davranış düzenleme boyutu hem sosyal beceri boyutu hem de toplam öz düzenleme becerisi puanlarındaki anlamlı farklılığın 21-25 yaş arası babalardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Hem davranış düzenleme ve sosyal beceri boyutu puanı hem de toplam öz düzenleme becerisi puanının 21-25 yaş arası grubundan 41 yaşa kadarki baba grubuna doğru gidildikçe anlamlı bir şekilde yükseldiği görülmektedir. Öyle ki puan ortalamalarına bakıldığında 21-25 yaş arasındaki babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=30,10$, sosyal beceri

boyutu puanı $\bar{X}=21,30$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=51,40$; 26-30 yaş arası babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=37,92$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=27,76$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=65,68$; 31-35 yaş arası babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=39,04$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=28,49$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=67,39$; 36-40 yaş arası babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=41,09$, sosyal beceri boyutu puanı $\bar{X}=29,71$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=70,80$ olarak ortaya çıkmıştır. Buna karşın 41 yaş ve üstü babaların çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=39,82$), sosyal beceri ($\bar{X}=28,67$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($\bar{X}=68,67$) puanı, 31-35 ve 36-40 yaş grubu babalarının çocuklarından düşük çıkmıştır.

Erken yaşta baba olmuş erkeklerin deneyimsiz olması sebebiyle çocuklarının öz düzenleme becerilerine etkisinin de az olduğu söylenebilmektedir. Buna karşın baba yaşı arttıkça kazanılan deneyimler ve babanın bilinçlenmesi, aile deneyimlerinin artması ile birlikte çocuklarıyla geçirecekleri pozitif yönde ilişkilerin öz düzenleme becerilerinin kazanılmasına etkisi olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca geç yaşta (41 yaş ve üstü) baba olmuş erkekler ise farklı sebeplerden dolayı (bıkkınlık, yaştan ilerlemesi, fiziksel olarak yavaşlama, kuşak çatışması vb.) çocuklarıyla yeterince ve etkili zaman geçirememelerinden dolayı çocukların öz düzenleme becerilerine katkı sağlayamamaktadırlar. Öz düzenleme becerilerinin gelişmesinde baba ile çocuğun etkileşimi ve olumlu yönde iletişimi oldukça önemlidir. Baba ile çocuk arasındaki olumlu veya olumsuz yönde yaşanmışlıklar çocuğun birçok beceriyi kazanması açısından oldukça kritiktir. McDonald (1988) baba ile çocuğun arasındaki ilişkinin çocuğun üzerinde ne kadar önemi olduğunu gösteren araştırmasında, daha az sevgi ve ilgi gören çocukların akranları ile ilişkilerinde de ilgisiz bir tutum sergilediklerini ortaya çıkarmıştır (Kandır ve Alphan, 2008: 35).

Tablo 9: Çocukların Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocukların Babalarının Öğrenim Durumu	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Okur-yazar-ilkokul mezunu	32	35,84	8,58	26,97	6,75	62,81	14,41
Ortaokul mezunu	40	37,50	11,20	27,75	7,24	65,25	18,11
Lise Mezunu	126	38,37	9,63	28,06	6,36	66,28	14,95
Üniversite Mezunu	152	41,20	9,56	29,42	6,37	70,70	15,43
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
Varyans Analiz Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p
	3	4,131	0,007*	1,974	0,118	3,641	0,013*

*p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde çocukların babalarının öğrenim durumu ile öz düzenleme becerisinin davranış düzenleme boyutu ($F_{(3-346)}=4,131$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($F_{(3-346)}=3,641$, $p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinin sonucuna göre, hem davranış düzenleme boyutu hem de toplam öz düzenleme becerisi puanlarındaki anlamlı farklılığın üniversite mezunu babalardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Puan ortalamalarına bakılacak olursa okur-yazar-ilkokul mezunu babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=35,84$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=62,81$; ortaokul mezunu babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=37,50$, toplam öz düzenleme becerisi boyutu puanı $\bar{X}=65,25$; lise mezunu olan babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=38,37$, toplam öz düzenleme becerisi puanı $\bar{X}=66,28$; üniversite mezunu babaların çocuklarının davranış düzenleme boyutu puanı $\bar{X}=41,20$, toplam öz düzenleme becerileri puanı $\bar{X}$

=70,70 olarak görülmektedir. Ancak yapılan varyans analizi sonucuna göre öz düzenleme becerisinin sosyal beceri boyutu ile ($F_{(3-346)}=1,924$, $p>0,05$) çocuğun babasının öğrenim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal beceri puanlarına bakıldığında okur-yazar-ilkokul mezunu babaların puanlarının $\bar{X}=26,97$, ortaokul mezunu babaların puanlarının $\bar{X}=27,75$, lise mezunu babaların puanlarının $\bar{X}=28,06$, üniversite mezunu babaların puanlarının ise $\bar{X}=29,42$ olduğu görülmektedir. Sosyal beceri boyutundan alınan puanların öğrenim düzeyinin artması ile birlikte arttığı görüle bile, bu puanların birbirlerine oldukça yakın olduğu ve anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aile bireylerinin öğrenim durumu genellikle ailenin sosyo-ekonomik düzeyini etkilemektedir. Yine öğrenim düzeyi yüksek olan babanın yaptığı meslekte genellikle standartların üstünde olmaktadır. İyi bir mesleğe sahip olan aile bireylerinin ekonomik olarak daha yüksek gelire sahip olduğu düşünülmektedir. Ekonomik olarak iyi seviyede olan aileler çocuklarının istek, arzu ve ihtiyaçlarını karşılamada genellikle daha başarılıdırlar. İstekleri ve ihtiyaçları karşılanan çocuk ise kendinden beklenen performansları çoğu zaman en üst düzeyde gerçekleştirebilirler. Ayrıca ekonomik olarak seviye arttıkça çocuğa sunulan imkânlar ve fiziksel çevrede o kadar iyi olabilmektedir. Fiziksel imkânlar bakımından doyuma ulaşan çocuklar, yeterli uyarıcılar ile karşılaşamayan çocuklara göre becerilerini daha üst düzeye hızlı bir şekilde taşıyabilmektedir. Bu sebeple babanın öğrenim durumunun çocuğun öz düzenleme becerisine etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Literatüre bakıldığında bu araştırmanın sonuçlarını destekleyen çalışmalar görmek mümkündür. Ertürk Kara (2013) araştırması sonucunda lisans mezunu babaların çocuklarının ilkököl ve ortaokul mezunu babaların çocuklarına göre daha yüksek öz düzenleme becerilerine sahip olduğunu ortaya koymuştur. Ertürk Kara ve Gönen (2015) tarafından yapılan çalışmada babalarının öğrenim durumu yüksek olan çocukların, öz düzenleme becerilerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Baba öğrenim durumunun çocukların öz düzenleme becerilerine etkisi olduğunu ortaya koymuş çalışmaların yanı sıra etkisinin olmadığını ortaya koyan çalışmaları da görmek mümkündür. Budak (2016), yaptığı çalışmada babanın öğrenim durumu ile çocuğun öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Tutku, Tezel Şahin ve Işıktekiner'in (2016) yaptığı araştırmada, çocukların babalarının öğrenim durumlarına göre öz düzenleme toplam puanı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Babanın öğrenim durumu ile öz düzenleme becerileri arasında ilişki olmadığını ortaya koyan araştırmalardaki babaların öğrenim durumunun yaratabileceği dezavantajları en aza indirgeyerek, çocuklarına öğrenim durumu yüksek babaların sunacağı fırsatlara benzer fırsatlar sunabildikleri düşünülmektedir.

Tablo 10: Çocukların Babalarının Mesleğine Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Çocukların Babalarının Mesleği	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Çalışmıyor	6	29,00	12,36	22,00	3,90	51,00	15,26
İşçi	26	35,42	10,28	26,50	6,43	61,92	16,17
Memur	35	38,17	10,40	27,77	6,36	66,23	16,60
Serbest Meslek	167	38,68	9,58	28,27	6,75	66,83	15,45
Profesyonel meslek	116	41,84	9,10	29,89	6,06	71,75	14,57
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
Varyans Analiz Sonuçları	Sd	F	p	F	p	F	p
	4	5,110	0,001*	3,677	0,006*	4,941	0,001*

* $p<0,05$

Tablo 10 incelendiğinde çocukların babalarının mesleği ile öz düzenleme becerisinin davranış düzenleme boyutu ($F_{(4-345)}=5,110$, $p<0,05$), sosyal beceri boyutu ($F_{(4-345)}=3,677$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($F_{(4-345)}=4,941$, $p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinin sonucuna göre, hem davranış düzenleme boyutu hem sosyal beceri boyutu hem de toplam öz düzenleme becerisi puanlarındaki anlamlı farklılığın profesyonel meslek grubunda çalışan babalardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Puan ortalamalarına göre, çalışmayan babaların çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=29,00$), sosyal beceri ($\bar{X}=22,00$) ve toplamda öz düzenleme becerileri ($\bar{X}=51,00$) puanlarının en düşük olduğu, daha sonra ise işçi babaların çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=35,42$), sosyal beceri ($\bar{X}=26,50$) ve toplamda öz düzenleme becerileri ($\bar{X}=61,92$) puanlarının geldiği görülmektedir. En yüksek üç puana azdan çoğa göre bakılacak olursa memur babaların çocuklarının davranış düzenleme puanı ($\bar{X}=38,17$), sosyal beceri puanı ($\bar{X}=27,77$), toplamda öz düzenleme becerileri puanı ($\bar{X}=66,23$); serbest meslek yapan babaların çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=38,68$), sosyal beceri ($\bar{X}=28,27$), toplamda öz düzenleme becerileri puanı ($\bar{X}=66,83$) ve profesyonel meslek sahibi babaların çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{X}=41,84$), sosyal beceri ($\bar{X}=29,89$) ve toplam öz düzenleme puanının ($\bar{X}=71,75$) geldiği görülmektedir.

Ebeveynlerin mesleği çoğu kez onların öğrenim durumunu da göstermektedir. Meslek alanında profesyonelliğe doğru giden bireylere bakıldığında eğitim seviyelerinin de çoğu zaman yükseldiği görülmektedir. Eğitim almış kişilerin çocuk yetiştirme ve çocuğun ihtiyaçları konusunda bilgilerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Öyle ki meslek gruplarında da profesyonelliğe doğru gidildikçe, alınan eğitiminde sayesinde çocuklara ailenin kazandırabileceği beceriler artmaktadır. Yine bu aileler okul öncesi dönemin önemini farkında olup çoğu zaman dolaylı yoldan (okul öncesi kurumlarına gönderme-okul aile işbirliği çalışmalarına katılma vb.) da çocukların farklı becerileri kazanmalarına vesile olmaktadır.

Aile üyelerinin meslekleri o ailenin sosyo-ekonomik durumu bakımından ipuçları vermektedir. Ekonomik durumu düşük olan ailelerdeki bireyler ekonomik kaygının bir getirisi olarak stres yaşayabilmektedir. Bu stresten doğrudan olmasa bile dolaylı olarak çocuklarda etkilenebilmektedir. Bu durum stresle başa çıkma ve öz düzenleme becerilerini etkileyebilmektedir. Evans ve Kim (2013), erken çocuk yoksulluğunun ve aile sosyo-ekonomik durumunun stres ve öz düzenleme sürecini nasıl etkilediğini araştırdığı çalışmada sosyo-ekonomik düzey ile öz düzenleme becerileri arasında doğru orantılı bir gidişatın olduğu sonucuna ulaşmıştır. Fakat düşük gelirli ailelerden gelen çocukların öz düzenleme becerileri, erken eğitim müdahalesi ile geliştirilebilmekte ve ekonomik durumdan kaynaklanan öz düzenleme becerilerindeki negatif yönlü oluşum değiştirilebilmektedir (Raver, 2012: 681). Ayrıca babaların, mesleğinin oluşturduğu dezavantajları en aza indirgeyip, çocuklarıyla kurdukları ilişkilerde etkili olması da mesleğin öz düzenleme becerileri üzerindeki negatif etkisini en aza indirebilmektedir.

Tablo 11: Çocuğun Aile Tipine Göre Öz Düzenleme Becerilerine İlişkin Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Aile Tipi	Öz Düzenleme Becerisi						
	Davranış Düzenleme Boyutu			Sosyal Beceri Boyutu		Toplam	
	N	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
Çekirdek aile	306	39,87	9,60	28,93	6,29	68,74	15,22
Geniş aile	26	38,85	9,83	28,96	6,59	68,19	15,87
Parçalanmış aile	18	29,67	9,13	20,89	6,13	50,56	13,59
Toplam	350	39,27	9,83	28,52	6,53	67,76	15,67
Varyans Analiz Sonuçları	Sd	F	p	F	P	F	p
	2	9,630	0,000*	13,910	0,000*	12,184	0,000*

* $p<0,05$

Tablo 11 incelendiğinde çocukların aile tipi ile öz düzenleme becerisinin davranış düzenleme boyutu ($F(2-347)=9,630$, $p<0,05$), sosyal beceri boyutu ($F(2-347)=13,910$, $p<0,05$) ve toplam öz düzenleme becerisi ($F(2-347)=12,184$, $p<0,05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Farklılığın kaynağını tespit etmek amacıyla yapılan Tukey HSD analizinin sonucuna göre, hem davranış düzenleme boyutu hem sosyal beceri boyutu hem de toplam öz düzenleme becerisi puanlarındaki anlamlı farklılığın parçalanmış ailelerden kaynaklandığı belirlenmiştir. Puan ortalamalarına bakıldığında, parçalanmış ailelerin çocuklarının davranış düzenleme ($\bar{x}=29,67$), sosyal beceri ($\bar{x}=20,89$) ve toplamda öz düzenleme becerileri puanlarının ($\bar{x}=50,56$) en düşük olduğu görülmektedir. Geniş aile sahip çocukların davranış düzenleme ($\bar{x}=38,85$), sosyal beceri ($\bar{x}=28,96$) ve toplam öz düzenleme becerileri ($\bar{x}=68,19$) puanı ile çekirdek aileye sahip olan çocukların davranış düzenleme ($\bar{x}=39,87$), sosyal beceri ($\bar{x}=28,93$) ve toplam öz düzenleme becerileri ($\bar{x}=68,74$) puanlarının birbirlerine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Ailede pozitif yönde davranış destekleri çocukların öz düzenleme becerilerini geliştirmeye teşvik ederken, ev içinde yaşanan kargaşalar, tartışmalar ve değişimler öz düzenleme becerilerinin gelişimine engel olabilmektedir. Ayrıca zayıf öz düzenleme becerilerine sahip çocuklar ilerleyen sürelerde dışsallaştırma sorunu ile de karşı karşıya kalabilmektedir (Hardaway, Wilson, Shaw ve Dishion, 2012: 75). Ailesi parçalanmış olan çocukların, çekirdek veya geniş aileye sahip olan çocuklara göre öz düzenleme becerileri açısından olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Çocukların aile içinden iletişime ve etkileşime girdiği birey sayısı ne kadar çok olursa çocuğun öz düzenleme becerilerinin gelişimine etkisi o kadar fazla olmaktadır. Geniş aile yapısında da evde ebeveynlerin dışındaki kişilerin varlığı çocuğun sürekli olarak belli bir iletişim ve etkileşim içinde olmasını sağlamaktadır. Çocuğun aile üyeleriyle geçirdiği zaman boyunca kazandığı farklı deneyimler, çocuğun öz düzenleme becerilerini kazanmasında yardımcı olmaktadır.

Ayrıca araştırma sonucunda çocuğun kendisi dâhil kardeş sayısı, doğum sırası, bulunduğu okul öncesi kurumundaki yılı, aile durumu, sürekli kullanması gereken ilaçlar olup olmaması ve çocukta tanısı konulmuş bir gelişimsel sorun olup olmaması ile öz düzenleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p>0,05$).

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucunda öz düzenleme becerilerinin çocuğun yaşına, devam ettiği okul öncesi kurumunun türüne, anne yaşına, anne öğrenim durumuna, anne mesleğine, babanın yaşına, babanın öğrenim durumuna, babanın mesleğine ve aile tipine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<0,05$). Bu doğrultuda; aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

Ebeveynlere Yönelik Öneriler

Erken yaşta anne-baba olan ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda farklı eğitimlere ve seminerlere katılmaları, çocuk yetiştirme ile ilgili kitaplardan yararlanmaları önerilmektedir.

Geç yaşta anne-baba olan ebeveynler çocukların öz düzenleme becerilerinin ve okula uyum becerilerin gelişmesi için çocukları ile birlikte fizyolojik ve psikolojik durumlarına uygun etkinliklerde yer almalıdırlar.

İş temposu ve yükü sebebiyle çocuklarına yeterince vakit ayıramayan ebeveynlerin, çocuklarıyla işten arda kalan zamanda kısa süreli fakat etkili ve aktif zaman geçirebilecekleri etkinliklerde yer almaları önerilmektedir.

Öğrenim düzeyi düşük ve çocuk yetiştirme konusunda yeterince eğitim almamış ebeveynlerin çocukları ile ilgili eğitimlere katılmaları ve kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

Boşanmış anne-babaların çocuklarının gelişimlerini sağlıklı bir şekilde destekleyebilmek için uzman desteğine başvurmaları ve yardım almaları önerilmektedir. Ayrıca ebeveynler gerekirse çocuklarının uzman yardımı almasını sağlayabilirler.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Öğretmenler çocukların öz düzenleme becerilerini destekleyen etkinliklere yer vermeli, çocuğun kendini düzenlemesine ve kontrol edebilmesine fırsat tanınmalıdır.

Öğretmen öz düzenleme becerilerinin kazanılmasında çocuğa rol model olmalıdır.

Öğretmen çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarının farkına varmalı ve çocuğu bu yönde desteklemelidir.

Öğretmen çocukları ile ilişkilerinde samimi, güven verici olmalı ve sevgi duygularını yansıtmalıdır.

Öğretmenler ailelere öz düzenleme becerilerinin kazandırılması ile ilgili eğitimler ve seminerler vermelidir.

Öğretmen, öz düzenleme becerilerinin kazanılması için ne tür etkinliklerin uygulanması gerektiği ve ne tür bir duruş sergilenmesi gerektiği ile ilgili eğitimler almalı ve aileye de bu konuyla ilgili tavsiyeler vermelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışma çocukların bazı demografik özelliklerin öz düzenleme becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla çocuk ve aile ile ilgili bilgiler elde edilerek yapılmıştır. Araştırmacılar, öz düzenleme becerileri ile ilgili ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin nitel olarak elde edildiği çalışmalar yapabilir.

Araştırma 5-6 yaş grubu okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuklarla sınırlı tutulmuştur. Daha küçük yaşlarda öz düzenleme becerileri farklılık gösterebilir. Araştırmacılara, farklı yaş grupları ile öz düzenleme becerileri ve demografik özellikler arasındaki ilişkileri incelemeleri önerilebilir.

Araştırmacılara öz düzenleme becerileri ile bazı demografik özellikler arasındaki ilişkiyi farklı il ve ilçelerde de araştırmaları önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Ann Bell, M. and Deater Deckard, K. (2007). Biological systems and the development of self-regulation: integrating behavior, genetics, and psychophysiology. *J Dev Behav Pediatr*, 28(5): 409-420.
- Arı, E. (2008). *Yapılandırmacı yaklaşım ve öğrenme stillerinin genel kimya laboratuvar uygulamalarında öğrencilerin başarısı, bilimsel işlem becerileri ve tutumları üzerine etkisi*. Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Arı, R. ve Seçer, Z. (2004). Okul öncesi çocukların duygusal yüz ifadelerini tanıma becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. file:///C:/Users/PC/Downloads/722-1426-1-SM.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Aydın, S. ve Demir Atalay, T. (2015). *Öz-düzenlemeli öğrenme*. Ankara: Pegem.
- Bryant, R. (2006). Assessment results following inquiry and traditional physics laboratory activities. *Journal of College Science Teaching*, 35(7): 56-61.

- Budak, H. (2016). *İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin öz düzenleme, motivasyon, biliş üstü becerileri ve matematik dersi başarılarının belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Çelik Özden, C. (2013). *Ebeveyn kontrol davranışlarının ergenlerin öz düzenleme becerileri ve duygusal sorunları üzerindeki etkisi*. Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çiltaş, A. (2011). Eğitimde öz-düzenleme öğretiminin önemi üzerine bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5): 1-11.
- Durksen, T. L. (2010). *Challengesto self-regulation: A multiple case study of preschool-aged girls*. Master's thesis, University of Victoria Canada ProQuest Information and Learning Company, Kanada.
- Ergin, T. (2014). Bireysel gelişimi farklı olan çocuklar. Ergin, H ve Yıldız, A (Ed.), *Gelişim psikolojisi* (s. 261-290). Ankara: Nobel.
- Ertürk Kara, H. G. ve Gönen, M. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4): 1224-1239.
- Ertürk, H. G. (2013). *Öğretmen çocuk etkileşiminin niteliği ile çocukların öz düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Evans, G. W. ve Kim, P. (2013). Childhood poverty, chronic stress, self-regulation, and coping. *Child Development Perspectives*, 7(1): 43-48. <https://doi.org/10.1111/cdep.12013>
- Feldman, R., Masalha, S. and Alony, D. (2006). Microregulatory patterns of family interactions: cultural pathways to toddlers' self-regulation. *Journal of Family Psychology*, 20(4): 614-623. <http://dx.doi.org/10.1037/0893-3200.20.4.614>
- Feyman, N. (2006). *Okul öncesi eğitim kurumlarında kalitenin çocukların gelişim alanları üzerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Fındık Tanrıbuyurdu, E. (2012). *Okul öncesi öz düzenleme ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- George, D. and Mallery, P. (2003). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. Boston: Allyn & Bacon.
- Grolnick, W. S. and Ryan, R. M. (1989). Parent styles associated with children's self-regulation and competence in school. *Journal of Educational Psychology*, 81(2): 143-154.
- Gunindi, N. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının sosyal uyum becerileri ile anne-babalarının empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güleş, F. (2011). Indispensable element of pre-school environments: Educational materials. *International Journal of Arts & sciences*. RMA476.
- Hardaway, C. R., Wilson, M. N., Shaw, D. S. and Dishion, J. D. (2012). Family functioning and externalizing behaviour among lowincome children: self-regulation as a mediator. *Infant and Child Development*, 21(1): 67-84. <https://doi.org/10.1002/icd.765>
- İlgar, L. ve Akbaba, G. (2017). Beş ve altı yaş çocuklarının duygu düzenlemelerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9): 491-520.

- Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 14(4): 33-38.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151: 102-104.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kochanska, G., Coy, K. C. and Murray, K. T. (2001). *The development of self-regulation in the first four years of life*. *Child Development*, 72(4): 1091-1111. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00336>
- Koray, Ö., Yaman, S. ve Altunçelik, A. (2004). *Yaratıcı ve eleştirel düşünmeye dayalı laboratuvar yönteminin öğretmen adaylarının akademik başarı, problem çözme ve laboratuvar tutum düzeylerine etkisi*. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Kuyumcu Vardar, A. (2011). *Öz-düzenleme stratejileri öğretiminin öğrencinin İngilizce başarılarına, öz-düzenleme stratejileri kullanımına ve tutumlarına etkisi*. Doktora tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- McClelland, M. M. and Cameron, C. E. (2012). Self-regulation in early childhood: improving conceptual clarity and developing ecologically valid measures. *Child Development Perspectives*, 6(2): 136-142. <https://doi.org/10.1111/j.1750-8606.2011.00191.x>
- Moilanen, K. L. (2007). The adolescent self-regulatory inventory: the development and validation of a questionnaire of short-term and long-term self-regulation. *Journal of Youth and Adolescence*, 36(6): 835-848.
- Molden, D. C. and Dweck, C. S. (2006). Finding “meaning” in psychology-a lay theories approach to self-regulation, social perception, and social development. *American Psychologist*, 61(3): 192-203. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.61.3.192>
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (1997). *Okulöncesi eğitimi*. İstanbul: Milli Eğitim.
- Öztürk Ertem, İ. (2005). İlk üç yaşta gelişimsel sorunları olan çocuklar: üç sorun ve üç çözüm. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(2): 13-25.
- Ponitz, C. C., McClelland, M. M., Matthews, J. S. and Morrison, F. J. (2009). A structured observation of behavioral self-regulation and its contribution to kindergarten outcomes. *Developmental Psychology*, 45(3): 605-619. <http://dx.doi.org/10.1037/a0015365>
- Raver, C.C. (2012). Low-income children’s self-regulation in the classroom: scientific inquiry for social change. *Am Psychol*, 67(8): 681-689. <http://dx.doi.org/10.1037/a0030085>
- Sansone, C. and Thoman, D. B. (2005). Interest as the missing motivator in self-regulation. *European Psychologist*, 10(3): 175-186. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.10.3.175>
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sektnana, M., McClellanda, M., Acocka, A. and Morrison, F. (2010). Relations between early family risk, children’s behavioral regulation and academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 25: 464-479.

-
- Sezgin, E. ve Demiriz, S. (2016). Çocuk davranış değerlendirme ölçeğinin (ÇODDÖ) Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2): 702-718.
- Simonds, J., Kieras, J. E., Rueda, M. R. and Rothbart, M. K. (2007). Effortful control, executive attention and emotional regulation in 7-10-year-old children. *Cognitive Development*, 22(4): 474-488. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2007.08.009>
- Tutkun, C., Tezel Şahin, F. ve Işıktekiner, S. (2016). Eğitim bilimlerinde yenilikler ve nitelik arayışı. Demirel, Ö. ve Dinçer, S. (Ed.), *Dört-beş yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin incelenmesi* içinde (s. 459-473). Ankara: Pegem.
- Ünüvar, Ü. (2011). *Okul öncesi eğitimde kalitenin geliştirilmesine ilişkin idareci, öğretmen ve veli görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Zimmerman, B. J. (2008). Investigating self-regulation and motivation: Historical background, methodological developments, and future prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1): 166-183.